

**Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання**

Кафедра адміністративного права та адміністративного процесу

КЕЙС

заняття на тему

«Профілактична (превентивна) робота дільничного офіцера поліції»

**Підвищення кваліфікації (короткострокове)
поліцейських – дільничні офіцери поліції**

**Інформація про викладача:
к.ю.н., доцент Мороз
Оксана Богданівна
0674574766**

Львів -2021

Тема

«Профілактична (превентивна) робота дільничного офіцера поліції»

Лекція – 2 год

Занять – 1 (2 академічні години)

Навчальна мета: сформувати поняттєво-категоріальний апарат з відповідної теми лекції, а також систематизовані стійкі знання слухачів про індивідуально-профілактичну роботу дільничного офіцера поліції з особами, які схильні до вчинення правопорушень та перебувають на превентивних обліках у поліції, а також форми індивідуально-профілактичного впливу на підоблікових осіб.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків професійної діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи уповноважених підрозділів.

Розвивальна мета: розвинути здібності керівника у здійсненні організації діяльності підпорядкованого підрозділу, що уповноважений проводити профілактику правопорушень.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

План лекції (навчальні питання)

1. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера з особами, які схильні до вчинення правопорушень.
2. Форми і методи індивідуально-профілактичного впливу на осіб, схильних до вчинення правопорушень.
3. Здійснення адміністративного нагляду дільничним офіцером поліції.
4. Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами.
5. Контроль дільничного офіцера поліції за дотриманням правил дозвільної системи.

ВСТУП

Дільничні офіцери на території адміністративної дільниці здійснюють загальну профілактичну роботу з особами, які перебувають на обліках в органах поліції, щодо попередження вчинення ними злочинів та інших правопорушень.

Такі явища, як пияцтво, алкоголізм, наркоманія, проституція, бездоглядність та інші, є безпосереднім об'єктом профілактичної діяльності управління превентивної діяльності.

Основна роль в запобіганні та профілактиці злочинів відводиться дільничним офіцерам поліції. Щоденна робота дільничного включає в себе постійне спілкування з населенням. Він знає свою адміністративну дільницю, а

так само тих, хто на ній проживає, веде облік сімейних дебоширів, а також осіб, які повернулися з місць позбавлення волі, зловживають алкоголем, наркотичними речовинами, займаються проституцією. Дільничний офіцер здійснює заходи щодо попередження злочинів, виявляє обставини, які сприяють їх вчиненню. Постійно взаємодіє з працівниками оперативних та слідчих підрозділів в частині попередження та розкриття злочинів.

Важливим елементом профілактики насильницьких злочинів є нагляд за поведінкою осіб, схильних до їх вчинення, індивідуальна профілактика, а також активна профілактика серед осіб, що входять до груп ризику. На дільничних покладені важливі завдання по боротьбі з рецидивом насильницьких злочинів. Для цього вони ведуть облік раніше судимих осіб. При цьому дільничні повинні мати максимум інформації про їх спосіб життя, взаємини з оточенням, зв'язки, поведінку в побуті і на роботі, документувати всі випадки протиправної поведінки таких осіб, і в передбачених законом випадках своєчасно залучати їх до адміністративної відповідальності. Так, протягом поточного року на профілактичні обліки поставлено 1063 раніше судимих осіб із «непогашеною» судимістю.

Чимала роль дільничних у профілактиці злочинів, скоєних із застосуванням зброї. Всі особи, які мають гладкоствольну і нарізну зброю, повинні бути відомі дільничному. Він зобов'язаний систематично перевіряти дотримання ними правил її зберігання та використання. Важливе значення має роз'яснення громадянам порядку придбання, обліку і зберігання вогнепальної зброї, а також яка кримінальна відповідальність передбачена за незаконне виготовлення, придбання, збут, носіння та зберігання зброї (в тому числі холодної), боєприпасів і вибухових речовин.

Метою лекції визначено висвітлення основних положень чинного законодавства у сфері індивідуально-профілактичної роботи з особами, схильними до вчинення правопорушень та превентивної діяльності дільничного офіцера з такими особами.

1. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера з особами, схильними до вчинення правопорушень

Значну роль в забезпеченні публічної безпеки і порядку відіграють дільничні офіцери поліції, які є представниками Національної поліції на адміністративних дільницях, що обслуговуються ними. Вони попереджають правопорушення, ведуть боротьбу зі злочинністю, здійснюють нагляд за додержанням нормативних актів, які регулюють публічний порядок і безпеку, вживають заходів щодо охорони державної та особистої власності, забезпечують захист прав і законних інтересів громадян. Першорядна роль у реалізації цих завдань належить здійсненню дільничними офіцерами поліції індивідуально-профілактичної роботи, від ефективності їх превентивної діяльності залежить захист прав і свобод громадян від протиправних посягань.

Служба дільничних офіцерів поліції є центральною ланкою у системі профілактики злочинів та адміністративних правопорушень, яка здійснюється органами Національної поліції. Дільничні офіцери поліції є посадовими особами, які ближче за всіх інших поліцейських розташовані до населення та

акумулюють у своїх руках значні функції профілактики на закріплених ділянках.

Індивідуальна профілактика є важливою частиною діяльності державних органів та громадських організацій, які ведуть боротьбу не тільки з адміністративними проступками, а й з усіма правопорушеннями.

Мета даного виду профілактики є своєчасне виявлення осіб, від яких можна очікувати вчинення адміністративних проступків та інших правопорушень, виховний вплив на таких осіб та оточуюче їх мікросередовище, прийняття інших заходів (у разі необхідності - примусу), для того щоб адміністративні проступки не були вчинені.

Індивідуальна профілактична робота – комплекс заходів щодо конкретних осіб, схильних до вчинення правопорушень, та осіб, які перебувають на обліках в органах поліції, з метою попередження вчинення ними злочинів та інших правопорушень.

Під **індивідуальною профілактикою** розуміють цілеспрямований, організований, виховний вплив на свідомість, почуття, волю осіб, які піддаються профілактиці, з метою усунення, нейтралізації, блокування наявних у них негативних якостей (протиправних цілей, антигромадських поглядів, звичок), що поєднується з одночасним формуванням позитивних якостей, властивостей, стереотипів та навичок законослухняної поведінки.

Індивідуальна профілактика містить комплекс заходів, спрямованих на:

- усунення факторів, які негативно впливають на особу і можуть призвести до формування в неї антисоціальної спрямованості та протиправної поведінки;
- зміни в особі антисоціальних поглядів, звичок, інтересів, що може попередити вчинення особою не тільки адміністративних проступків, але й інших правопорушень, зокрема злочинів;
- застосування невідкладних заходів з попередження підготовлюваних правопорушень та припинення спроб їх вчинення.

Необхідність індивідуальної профілактики зумовлюється цілим рядом причин. По-перше, в реальній дійсності – це ті негативні фактори, які є елементами мікросередовища особи, сприяють її переходу на антисоціальні позиції. По-друге, це наявність певних недоліків та помилок виховного та контролюючого впливу соціального середовища.

Індивідуальна профілактика включає у себе ряд послідовних, взаємопов'язаних стадій:

- виявлення осіб, від яких можливо очікувати вчинення злочинів;
- спостереження за такими особами;
- здійснення профілактичного впливу.

До заходів індивідуальної профілактики відносяться:

- роз'яснення суспільної небезпечності поведінки особи, яка скоїла правопорушення, та усне її попередження про неприпустимість протиправних і антигромадських дій;
- офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки;
- профілактичний облік в відділенні поліції і здійснюванні у зв'язку з цим заходи;

- адміністративний нагляд органів Національної поліції;
- соціальна реабілітація.

2. Форми і методи індивідуально-профілактичного впливу на осіб, схильних до вчинення правопорушень.

Основними методами здійснення профілактики правопорушень у сучасних умовах необхідно вважати:

- **виховні**, тобто сукупність засобів за допомогою яких здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість та поведінку особи, формування в неї необхідних якостей особистості. Ці методи в свою чергу розділяються на **три групи**: методи формування свідомості, які включають роз'яснення та приклад; методи формування позитивного досвіду в процесі діяльності, які включають воливі суспільної думки; методи приучення та вправи, методи заохочення та покарання;

- **психологічні**, які включають **емпіричні** методи (спостереження, експеримент, психодіагностичні (тести, анкети, соціометрія, бесіда), аналіз результатів діяльності та біографічний методи) та **методи корекції** (аутотренінг, соціально-психологічний тренінг, засоби психотерапевтичного впливу, навчання бажаним засобам поведінки та подолання небажаних);

- **економічні**, які не передбачають „адміністрування”, але використовуються державним органом, набувають обов'язкового характеру наслідки невиконання виявляються у матеріальних збитках, упущеній вигоді, грошових компенсаціях тощо.

- **адміністративні** (переконання, примус контролю, координації, субординації, зобов'язуючий, уповноважуючий, забороняючий, імперативний, делегуючий, рекомендаційний, диспозитивний);

- **просвітницькі** (лекції, круглі столи, конференції, на яких висвітлюються причини вчинення правопорушень, умови, які їм сприяють тощо)

- **технічні методи** профілактики, до яких відносяться різні технології, правила, засоби і прилади, що перешкоджають вчиненню правопорушень (наприклад, встановлення засобів охоронної сигналізації; замикаючих пристроїв тощо);

- **організаційні методи** профілактики правопорушень покликані сприяти зниженню або мінімізації криміногенних наслідків від непрофесійної організаційно-управлінської діяльності. Наприклад, заходи для удосконалювання процесів керованої міграції населення країни, по відпрацьовуванню діючого і матеріально-забезпеченого механізму соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, по формуванню правильних критеріїв оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, які б не стимулювали „ігри зі статистикою” на грані карних злочинів (приховування злочинів від обліку, завищення відсотку розкритих злочинів тощо).

- **правові методи** профілактики правопорушень, сприяють нейтралізації умов здійснення конкретних правопорушень (наприклад, норми, які регламентують порядок придбання і зберігання зброї), методи, стимулюючі

до дій, що перешкоджають або припиняють здійснення правопорушень (це норми кримінального права та адміністративно-деліктного права про добровільну відмову від вчинення правопорушення, необхідну оборону тощо), та норми, регламентуючі процес попередження правопорушень.

У профілактичній роботі дільничного офіцера поліції можна виділити наступні методи, які доцільно вживати в процесі попередження правопорушень із боку учасників соціально-побутового конфлікту: надання допомоги; переконання; впливу на оточуюче мікросередовище; примусу.

Метод переконання – це комплекс виховних заходів, який застосовується з метою зміни антигромадського напрямку поведінки особи, що стоїть на обліку, розрахований на мобілізацію всіх позитивних якостей людини з урахуванням віку, освіти, сімейного стану, роду занять, матеріального стану, поглядів, переконань, інтересів, інтелектуальних, емоційних і вольових якостей.

Реалізуючи метод переконання, дільничний офіцер поліції повинен пам'ятати, що настання позитивних змін у свідомості учасників конфлікту є результатом впливу цілого ряду чинників.

Це і проведення бесід, і залучення представників громадськості для проведення виховної роботи з правопорушником як індивідуально, так із залученням колективу, колег по роботі.

Метод надання допомоги передбачає реальну допомогу в працевлаштуванні, покращенні житлових умов, організації дозвілля, у встановленні соціально-корисних контактів, зацікавленні занять за інтересами (гуртки, секції) і т.д.

Метод впливу на оточуюче мікросередовище має на увазі: організацію впливу на осіб, які провокують конфліктні ситуації у сфері сімейно-побутових відносин; надання допомоги при зміні місця проживання, праці.

Метод примусу – винесення офіційного застереження про неприпустимість антигромадської поведінки та захисного припису; обмеження в дієздатності осіб, що зловживають спиртними напоями; громадський вплив на скоєне правопорушення; застосування заходів адміністративного впливу; притягнення до кримінальної відповідальності.

3. Здійснення адміністративного нагляду дільничним офіцером поліції.

Варто зазначити, що *дільничний офіцер поліції ставить на превентивний облік та в межах своєї компетенції проводить профілактичну роботу з:*

1) особами, звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено в установленому законом порядку;

2) особами, яким винесено офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї.

Варто наголосити, що принциповим під час здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, має стати те, що він не має вичерпуватися лише встановленням певних обмежень і наглядом за їх виконанням. Примусові заходи, що застосовуються до піднаглядного, мають поєднуватися з наданням соціальної та правової допомоги, вихованням і роз'яснювальною роботою.

Тому значення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, полягає у тому, що він:

по-перше, є заходом попередження та припинення правопорушень, розшуку піднаглядних, оскільки за його допомогою:

а) відслідковується прибуття піднаглядного у визначений виправно-трудова установа термін в обране ним місце проживання;

б) встановлюються певні заборони щодо виходу з будинку (квартири) у визначений час, перебування у визначених місцях району (міста), виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста);

по-друге, становить комплекс правових, економічних, організаційних, соціально-психологічних та інших заходів, які здійснюються щодо звільнених осіб із метою пристосування останніх до умов соціального середовища, захисту їх прав і законних інтересів; по-третє, під час його здійснення вирішуються питання щодо працевлаштування, професійної орієнтації (переорієнтації) та перепідготовки, створення належних житлово- побутових умов, запобігання впливу на осіб, звільнених із місць позбавлення волі, криміногенних факторів.

Варто також вказати, що дільничний офіцер поліції виявляє на поліцейській дільниці осіб, які вчиняють насильство в сім'ї (домашнє насильство) або схильні до такої поведінки, та вживає превентивних заходів, передбачених законодавством і спрямованих на запобігання правопорушенням, пов'язаним із насильством у сім'ї, відповідно до норм Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» [13].

1) Серед виокремленнях напрямів превентивної діяльності дільничних офіцерів поліції нами названо здійснення поліцейського піклування, метою якого є забезпечення її прав і свобод осіб. Поліцейське піклування являє собою соціально орієнтований превентивний захід, тобто захід попередження адміністративних та кримінальних правопорушень, який не передбачає застосування примусових заходів.

На підставі аналізу Закону України «Про Національну поліцію» можна виокремити основні ознаки поліцейського піклування: превентивний захід, який застосовується з метою забезпечення прав і свобод особи; це превентивний захід, спрямований на попередження порушення публічного порядку та безпеки чи недопущення завдання шкоди особою самої собі; це тимчасовий (короткостроковий) захід; він реалізується виключно поліцейськими та застосовується до окремих чітко визначених категорій осіб і у випадках, що закріплені в національному законодавстві; має своє процесуальне оформлення у вигляді протоколу; не передбачає застосування до особи будь-яких санкцій.

4. Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами.

Як суб'єкт індивідуальної профілактики, з метою недопущення вчинення правопорушень та злочинів особами так званої «суспільної групи ризику» дільничний офіцер поліції має **право вживати наступні заходи профілактичного впливу**:

1) відвідувати осіб по місцю проживання, роботи та навчання з метою контролю за їх поведінкою, здійснення виховного впливу, а також виявлення причин та умов протиправної поведінки особи з метою їх усунення ;

- 2) проводити з ними індивідуальні профілактичні бесіди;
- 3) організовувати проведення у відповідності до складеного плану колективних профілактичних лекцій та бесід з особами із залученням представників громадських організацій, трудових колективів, сільських рад, житлових об'єднань, слідчих та оперативних працівників поліції, членів сімей, представників громадськості, працівників закладів охорони здоров'я;
- 4) виносити пропозиції та організовувати заслуховування осіб, які продовжують вести антигромадський спосіб життя, на зборах трудових колективів, навчальних закладів, за місцем проживання, під час виступів перед населенням;
- 5) організовувати здійснення індивідуального та колективного наставництва над особами по місцю їх роботи, навчання або проживання;
- 6) здійснювати привід до поліції для реєстрації та винесення офіційного застереження про недопущення антигромадської поведінки, а також для складання протоколу про адміністративне правопорушення;
- 7) вносити пропозиції начальнику органу поліції про встановлення адміністративного нагляду за раніше судимими відповідно до Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;
- 8) направляти осіб, які зловживають спиртними напоями або вживають наркотичні засоби без призначення лікаря для обстеження в наркологічному диспансері та здійснювати привід у разі їх ухилення від обстеження;
- 9) ініціювати перед органами опіки та піклування, а також у справах сім'ї та молоді питання про позбавлення батьківських прав.

Заходи профілактичного впливу повинні застосовуватися дільничним офіцером відповідно до особливостей кожної категорії осіб, з урахуванням характеру їх протиправної поведінки, їх віку та психологічних особливостей, їх мікросередовища. І повинні, в першу чергу, спрямовуватись на свідомість осіб, які перебувають на превентивному обліку. Іноді допомога з боку дільничного офіцера має більше виховне значення, ніж захід профілактичного впливу.

5. Контроль за дотриманням фізичними особами спеціальних правил та порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів до них у сфері забезпечення дозвільної системи

Дозвільна система – це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян.

Це питання регулюється Порядком виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин встановлений Положенням про дозвільну систему, затвердженим постановою Кабінету Міністрів від 12.10.92 N 576.

До предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система, зокрема, віднесені:

- вогнепальна зброя (нарізна воєнних зразків, несучасна стрілецька, спортивна, навчальна, охолощена, мисливська нарізна і гладкоствольна), бойові припаси до неї;

- холодна зброя (арбалети, мисливські ножі тощо);

- пневматична зброя калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду;

- пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначені патрони;

- вибухові матеріали і речовини.

Видача дозволів на виготовлення, придбання, зберігання, обліку, охорону, перевезення і використання предметів, матеріалів і речовин здійснюється:

- на вогнепальну зброю (нарізну воєнних зразків, несучасну стрілецьку, спортивну, навчальну, охолощену, мисливську нарізну і гладкоствольну), бойові припаси до неї, холодну зброю, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначені патрони – у порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України;

- на вибухові матеріали і речовини, їх перевезення – у порядку, визначеному Держнаглядохоронпраці разом з МВС.

Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.98 N 622.

Міністерства та інші центральні органи державної виконавчої ладі, підприємства, установи, організації, господарські об'єднання, а також громадяни, яким у встановленому порядку надано право виготовляти, придбавати, зберігати, перевозити і використовувати предмети, матеріали і речовини, відкривати підприємства, майстерні та лабораторії, на які поширюється дозвільна система, повинні забезпечити їх належну охорону і правильне використання у господарській діяльності.

Об'єкти дозвільної системи розміщуються у приміщеннях, які забезпечують їх схоронність. Такі приміщення повинні мати належну охорону і бути обладнаними сигналізацією, в них установлюється пропускний режим.

Прийняття до експлуатації сховищ, складів, баз і приміщень для зберігання і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, здійснюється комісіями, до яких входять представники органів Національної поліції, заінтересованих підприємств, установ і організацій і, залежно від виду об'єкта, органів державного нагляду за охороною праці (Держнаглядохоронпраці), санітарного, пожежного нагляду і нагляду з ядерної та радіаційної безпеки.

За результатами обстеження складається акт з викладенням висновків, які враховуються при вирішенні питання про відкриття об'єкта дозвільної системи.

Видача дозволів на виготовлення, придбання, зберігання, обліку, хорону, перевезення і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття підприємств, майстерень і лабораторій здійснюється:

Дозволи на виготовлення, зберігання та використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, видаються на ім'я керівників підприємств, установ і організацій, а також громадянам строком на 3 роки. Дозволи на придбання та перевезення цих предметів, матеріалів і речовин видаються на строк до 3 місяців.

Контроль за дотриманням посадовими особами міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань і громадянами встановленого порядку виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, здійснюється безпосередньо МВС, а також МОЗ, Мінекоресурсів і Держнаглядохоронпраці.

Об'єкти, де зберігається 20 чи більше одиниць бойової, спортивної (навчальної) вогнепальної зброї, а також базові склади вибухових матеріалів обстежуються щомісячно. Інші об'єкти дозвільної системи – щоквартально. Незалежно від строку раніше проведених перевірок об'єкт дозвільної системи у кожному випадку обстежується:

- при оформленні на новий строк дозволу на зберігання, використання предметів, матеріалів і речовин, функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система;
- при переоформленні дозволу у зв'язку із зміною місця зберігання чи використання зазначених предметів, матеріалів і речовин, одиниць зберігання, місткості сховищ, баз, складів тощо, а також керівника, на ім'я якого видано дозвіл.

Основними завданнями органів поліції є запобігання порушенням порядку виготовлення, придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення та використання вогнепальної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 мм та швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду (далі - пневматична зброя) і холодної зброї (арбалети, луки з зусиллям натягу тятиви більше ніж 20 кг, мисливські ножі тощо (далі - холодна зброя)), пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії (далі - пристрої), та патрони до них, основних частин зброї бойових припасів до зброї і охолощеної зброї, вибухових матеріалів і речовин, попередження випадків їх втрати, крадіжок, використання не за призначенням та з протиправною метою.

Контроль за дотриманням посадовими особами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та громадянами правил дозвільної системи органи поліції здійснюють шляхом обстеження таких об'єктів, погодження укладення трудових договорів на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням і використанням спеціально визначених предметів і матеріалів, проведення профілактичних заходів щодо попередження

та припинення порушень правил дозвільної системи, а також притягнення осіб, що вчинили правопорушення, до відповідальності в порядку, встановленому законом.

Здійснюючи дозвільну систему, органи поліції відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення, боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу, дозволи на придбання, зберігання, перевезення (через митний кордон України, територією України, транзит через територію України) й використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї, охолощеної зброї, пневматичної зброї; пристроїв та патронів до них; вибухових матеріалів і речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них; громадянам – дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської зброї, холодної, охолощеної, пневматичної зброї, пристроїв.

Строк дії дозволів:

1. на виготовлення, зберігання та використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, які видаються на ім'я керівників підприємств, установ і організацій, а також громадянам, – 3 роки;
2. на придбання та перевезення цих предметів, матеріалів і речовин – до 3 місяців;
3. на придбання вибухових матеріалів – до 6 місяців.

Об'єкти дозвільної системи дільничними офіцерами поліції обстежуються щокварталу, а об'єкти, де зберігається велика кількість зброї (20 чи більше одиниць), і базові склади вибухових матеріалів і речовин - щомісяця. При цьому обстеження складів з вибуховими матеріалами і речовинами проводиться за участю посадових осіб поліції охорони, вибухотехнічних підрозділів Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України та органів ДСНС (за згодою).

Керівники органів поліції повинні не менше одного разу на рік особисто брати участь у перевірці об'єктів дозвільної системи.

На підприємствах, в установах і організаціях, де виготовляються, ремонтуються, зберігаються та використовуються предмети, матеріали і речовини, на які поширюється дозвільна система, перевіряються:

- наявність відповідних дозволів на виготовлення, ремонт, придбання, зберігання, охорону, перевезення та використання підконтрольних предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень та лабораторій (також відповідних паспортів на бази, сховища, склади вибухових матеріалів, піротехнічні майстерні тощо); строк дії цих документів; погодження укладання трудових договорів на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням і використанням спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин; дотримання пропускового режиму;
- облік підконтрольних предметів, матеріалів і речовин, порядок видачі, приймання зброї, бойових припасів до неї, пристроїв, патронів до них, вибухових матеріалів і речовин; їх списання після використання, повернення в місця постійного зберігання; правильність ведення відповідної службової документації;
- придатність приміщень, в яких розміщені об'єкти дозвільної системи, до зберігання зброї, бойових припасів до неї, пристроїв, патронів до них, вибухових матеріалів і речовин, а саме: міцність дверей, стін, стелі, підлоги, металевих сейфів, шаф, надійність замків, справність охоронної протипожежної сигналізації;
- стан технічного устаткування (складів, баз, сховищ); наявність охорони, постових вишок, блок-постів, сторожових собак, засобів пожежогасіння, зв'язку з найближчими постами охорони і органами поліції;
- стан охорони об'єктів, укомплектованість особовим складом, придатність його для охорони об'єктів та знання своїх посадових обов'язків, тривалість збору за сигналом "Тривога", порядок зміни і підміни, відповідність розміщення сил дислокації постів, а також планів оборони цих об'єктів в органах поліції та проведення навчання з відпрацюванням взаємодії всіх видів нарядів;
- обладнання та технічний стан транспорту, що здійснює перевезення предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.

На всіх об'єктах дозвільної системи обов'язково перевіряється організація внутрішнього контролю за схоронністю предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.

У разі виявлення під час обстеження об'єктів дозвільної системи порушень складаються відповідні акти, в яких докладно описується суть виявлених недоліків, указується строк їх усунення. Один примірник акта залишається на об'єкті дозвільної системи, а другий після доповіді керівнику органу поліції підшивається до облікової справи на цей об'єкт.

У разі виявлення під час перевірки порушень порядку виготовлення, ремонту, придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, особи, які допустили порушення, притягаються до відповідальності в порядку, встановленому законами України.

Якщо на об'єкті під час обстеження не виявлені порушення, складається рапорт на ім'я начальника органу поліції, у якому вказуються дата перевірки, найменування об'єкта та результати перевірки.

Акти і рапорти про перевірки об'єктів дозвільної системи доповідаються керівнику органу поліції, який приймає відповідні рішення щодо проведеної перевірки, після чого вони підшиваються до облікових справ на ці об'єкти.

Контроль за зберіганням вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв, що належать громадянам, здійснюється органами поліції відповідно до законодавства. Перевірка порядку зберігання зброї громадянами проводиться дільничними офіцерами поліції не рідше одного разу на три роки. Про результати перевірки складається рапорт, який підшивається до особової справи власника зброї, пристрою. Вимоги працівників органів поліції щодо забезпечення схоронності вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, а також пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв, патронів до них є обов'язковими для її власників. При оформленні завдання дільничному офіцеру поліції допускається його заповнення як на кожного власника окремо, так і на групу власників за списком.

План практичного заняття (1 год.)

Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

Ст. 174. КУпАП «Стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням установленого порядку»

Запитання:

1. Визначити нормативні, фактичні та документальні підстави адміністративної відповідальності.
2. Дайте характеристику об'єктивної сторони правопорушення.
3. Визначити строки притягнення особи до адміністративної відповідальності
4. Що може бути доказами вчинення правопорушення в цій справі?
5. Чи уповноважений поліцейський скласти протокол за таке правопорушення?
6. Чи віднесено цю статтю до компетенції Національної поліції щодо її розгляду?
7. Чи уповноважений поліцейський застосовувати стягнення, які передбачені в санкції цієї статті?

Ситуаційне завдання 2

Ст. 160. КУпАП «Торгівля з рук у невстановлених місцях»

Запитання:

1. Визначити нормативні, фактичні та документальні підстави адміністративної відповідальності.

2. Дайте характеристику об'єктивної сторони правопорушення.
3. Визначити строки притягнення особи до адміністративної відповідальності
4. Що може бути доказами вчинення правопорушення в цій справі?
5. Чи уповноважений поліцейський скласти протокол за таке правопорушення? Чим передбачена (або не передбачена) така можливість?
6. Чи віднесено цю статтю до компетенції Національної поліції щодо її розгляду?
7. Чи уповноважений поліцейський застосовувати стягнення, які передбачені в санкції цієї статті?

Ситуаційне завдання 3

До дільничного офіцера поліції звернулися громадяни багатоповерхового будинку з проханням заспокоїти сусідів, які у недільний ранок голосно сваряться на подвір'ї. Під час опитування було встановлено, що гр. Максимів звинувачує сусіда гр. Руденка у викраденні в неї з сумки, яку вона залишила на лавці біля під'їзду, грошей в сумі 185 грн. Сусіди підтвердили, що бачили, як гр. Руденко брав сумку в руки, поки гр. Максимів вернулась до дому за мобільним телефоном. В результаті поверхневої перевірки, правопорушник витягнув з кишені дрібні гроші в сумі 185 грн..

Завдання: Проаналізувати фабулу завдання та визначити:

1. Чи є в діях осіб склад правопорушення (кваліфікувати за статтю КУпАП та відповідною частиною статті)?
2. Обґрунтувати, до якого виду відповідальності особу слід притягнути.
3. Алгоритм дій ДОП відповідно до фабули ситуації.
4. Які процесуальні документи складає ДОП?
5. Які заходи забезпечення провадження відповідно до ст. 260 КУпАП мають вжити поліцейські, документуючи правопорушення?

Контрольні питання

1. Заходи індивідуально-профілактичної роботи дільничного офіцера.
2. Методи проведення профілактичної роботи дільничного офіцера.
3. Форми індивідуально-профілактичного впливу в діяльності дільничного офіцера.
4. Види профілактичної роботи дільничного офіцера.
5. Здійснення профілактичного обліку в територіальних органах поліції.
6. Вік, з якого може бути взято особу на профілактичний облік в органі поліції.
7. Профілактичний облік неповнолітніх.
8. За яких умов беруться особи на профілактичний облік в органах поліції.
9. Які категорії осіб дільничний офіцер поліції ставить на профілактичний облік.

10. Фіксація інформації про осіб, які виношують наміри вчинити злочини або їх вчинили, схильних до вчинення інших правопорушень.

ВИСНОВКИ

Дільничний офіцер є представником органу НПУ на поліцейській дільниці, завданнями якого є: проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед жителів поліцейської дільниці, охорона публічного порядку та забезпечення публічної безпеки на території, що обслуговується; робота з населенням та громадськими формуваннями на поліцейській дільниці щодо охорони публічного порядку й публічної безпеки, профілактики правопорушень та потидії злочинності; участь разом з іншими службами та підрозділами НПУ у виявленні, попередженні, припиненні адміністративних правопорушень та злочинів, а також у розкритті злочинів, учинених на території поліцейської дільниці.

Дільничного офіцера поліції як суб'єкта адміністративної діяльності Національної поліції України характеризують його владно-публічні та публічно-сервісні повноваження.

ДОП займає особливе місце тому, що поєднує і забезпечує: охорону публічної безпеки та порядку, здійснює адміністративний нагляд, попереджує, припиняє та притягує до відповідальності осіб, які вчинили правопорушення, попереджує правопорушення серед неповнолітніх тощо.

В основу діяльності дільничних офіцерів поліції на сучасному етапі державотворення та розвитку правоохоронних органів повинно бути покладено засади адміністративно-суспільного партнерства з вектором роботи, спрямованої на тісну співпрацю та взаємодію з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями, профілактичну орієнтованість заходів, що ними застосовуються, використання публічносервісного інструментарію діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

І. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (Закони України).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 51. Ст. 1122. (Закони України).
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. (Закони України).
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Закони України).
5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 52. Ст. 455. (Закони України).

6. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. N 35. Ст. 517. (Законодавство України).

7. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. (Законодавство України).

9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

10. Про затвердження інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.04.2017 р. №650 (Законодавство України).

11. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. (Законодавство України).

12. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: МВС України від 25.02.2019 р. № 124. (Законодавство України).

13. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 р. № 622. (Законодавство України).

14. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 р. № 100. (Законодавство України).

15. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України, Держдепартамент вик.покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203. (Законодавство України).

16. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 р. № 272/5. (Законодавство України).

17. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 р. № 1376. (Законодавство України).

18. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. (Законодавство України).

19. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та

оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. (Законодавство України).

II. Основна література:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.
2. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Трачук П. А., Тимчак В. В. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.
3. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми: монографія / Є. С. Зеленський, І. С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.
4. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник / Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.
5. Аброськін В. В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навч. посіб. / В.В. Аброськін. К.: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 212 с.
6. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія / Р. В. Миронюк. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.
7. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.
8. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.
9. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
10. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.
11. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей: монографія / І.П. Катеринчук, Х.П. Ярмакі, М.М. Заїка, О.М. Ткаленко. Одеса: ОДУВС, 2016. 178 с.
12. Алгоритм дій працівника патрульної поліції на місці події: методичні рекомендації / Д.С. Афонін. Одеса: ОДУВС, 2016. 48 с.
13. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: навчальний посібник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; заг.ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.

14. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калаянов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.

15. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Петков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.

16. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховець та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.

17. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: моногр. / Циганов О.Г., Бабич І.С., Бурбій А.В.. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 196 с.

18. Пугач А.В. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія / А. В. Пугач, А. О. Собакаръ. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 196 с.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

4. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>

5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>

6. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

7. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>

8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>

9. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>

10. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>